

 <p>ЦДПУ Центральноукраїнський державний університет імені Володимира Винниченка</p>	Силабус навчальної дисципліни			
	Назва дисципліни <u>Основи теорії сучасної комунікації</u>			
	Статус дисципліни обов'язковий компонент			
Галузь знань	03 Гуманітарні науки			
Спеціальність	035 Філологія			
Освітня програма	Філологія (українська мова та література)			
Рівень вищої освіти	третього освітньо-наукового рівня (доктора філософії)			
Форма навчання	Денна			
Курс	II			
Семестр	III			
Обсяг дисципліни	Кредити	4	Години	120
	Лекційні			20
	Практичні/семінарські			20
	Лабораторні			
	Самостійна робота			80
Семестровий контроль	екзамен			
Викладач	Семенюк О. А., доктор філологічних наук, професор			
Контактна інформація				
Кафедра	Перекладу, прикладної та загальної лінгвістики			
Факультет	Української філології, іноземних мов та соціальних комунікацій			
Предмет навчання	Масова комунікація як процес поширення інформації (знань, духовних цінностей, моральних і правових норм і т.п.) за допомогою технічних засобів (преса, радіо, телебачення, комп'ютерна техніка та ін.) на чисельно великі, розосереджені аудиторії. Масова інформація, що поширюється з метою її доведення до необмеженого кола осіб за допомогою засобів масової інформації – засобів, призначених для публічного поширення друкованої або аудіовізуальної інформації.			
Мета	<p>Мета навчальної дисципліни «Основи теорії сучасної комунікації» – забезпечення фундаментальної теоретичної та практичної підготовки докторів філософії для набуття ними концептуальних наукових і практичних знань з теорії комунікативної лінгвістики, мовної комунікації, а також практичних вмінь, необхідних для ефективного використання комунікативно-мовних засобів у сфері професійної викладацької діяльності.</p>			
Компетентності	<p>Інтегральна компетентність. Здатність розв'язувати комплексні проблеми в галузі філології у процесі професійної та дослідницько-інноваційної діяльності, що передбачає глибоке переосмислення наявних і створення нових цілісних знань та/або професійної практики.</p> <p>ЗК 01. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК 04. Здатність проведення самостійних досліджень на сучасному рівні.</p> <p>ЗК 06. Здатність генерувати нові ідеї (креативність),</p>			

	<p>обґрунтовувати власні оригінальні концепції.</p> <p>ФК 1. Уміння аналізувати філологічні явища з погляду фундаментальних філологічних принципів і знань, класичних та новітніх дослідницьких підходів, а також на основі відповідних загальнонаукових методів з урахуванням міжнародних стандартів і рекомендацій.</p> <p>ФК 3. Розуміння мовних явищ на всіх рівнях, концепцій мовленнєвого жанру в сучасній теоретичній і прикладній лінгвістиці, принципів когнітивного моделювання дискурсу.</p> <p>ФК 5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.</p> <p>ФК 6. Здатність інтерпретувати літературно-мистецькі та мовні явища в широкому культурологічному, соціально-історичному контексті; кваліфіковано аналізувати й критично осмислювати літературно-мовні факти.</p> <p>ФК 7. Здатність на основі вивчення літературної/мовної інформації продукувати власні ідеї та гіпотези.</p>
<p>Програмні результати</p>	<p>ПРН 1. Знати основні класичні й новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації та найвагоміші сучасні досягнення. Розуміти, характеризувати, аналізувати, порівнювати, класифікувати й критично оцінювати різні напрямки і школи в лінгвістиці та літературознавстві.</p> <p>ПРН 5. Проектувати та здійснювати наукове теоретичне і прикладне дослідження в конкретній філологічній галузі. Генерувати нові креативні ідеї та власні оригінальні концепції.</p> <p>ПРН 10. Аргументовано презентувати державною та іноземною мовами в науковому та ненауковому середовищі результати пошуково-дослідницької діяльності (у формі наукових семінарів, зустрічей, дискусій, під час лекційних і практичних занять).</p> <p>ПРН 11. Уміти кваліфіковано відобразити результати наукових досліджень, продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти українського та іноземною мовою відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, наукова лекція тощо).</p>
<p>Зміст дисципліни</p>	<p>Тема 1. Теорія мовної комунікації як інтерлінгвістична дисципліна.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Теорія мовної комунікації як інтерлінгвістична дисципліна. Вербальна комунікація як основний об'єкт вивчення. 2. Підходи до вивчення комунікації. Комунікація та спілкування. 3. Комунікативний процес. Складники комунікативного процесу.

4. Комунікативний акт як функціональна одиниця комунікативного процесу.
5. Моделі комунікації (соціологічні, психологічні, семіотичні, міфологічні, моделі масової та іміджевої комунікації, прикладні моделі комунікації тощо).
6. Функції комунікації (пізнавальна, оцінна, афективна)
7. Основні види комунікації. Класифікації: за кількістю співрозмовників, за функціональними характеристиками.

Тема 2. Підходи до вивчення людини як основного суб'єкта комунікації.

1. Підходи до вивчення людини як основного суб'єкта комунікації.

2. Структура homo loquens/комуніканта як учасника комунікативного процесу:

- 2.1. Комунікативна складова.
- 2.2. Соціометрична складова.
- 2.3. Психологічна складова.
- 2.4. Соціоінтерактивна складова.
- 2.5. Мовна складова.
- 2.6. Мовленнєво-риторична складова.
- 2.7. Національно-культурна складова.

Тема 3. Визначення вербального контакту. Поняття про комунікативний кодекс.

1. Визначення вербального контакту. Поняття про комунікативний кодекс.

2. Принципи комунікативного кодексу: принцип ввічливості, принцип кооперації Г.П.Грайса.

3. Механізми взаємодії мовців під час вербального контакту:

механізм обміну комунікативними ролями (або механізм взяття реплікових кроків/turn-taking mechanism);
механізм структурування розмови (adjacency pairs);
механізм преференції (узгодження між компонентами суміжної пари/ preference);
механізм усунення комунікативних проблем (repair), пов'язаних з оперуванням мовним кодом.

Тема 4. Вербальний / мовний код у комунікації (лінгвокультурний аспект).

1. Лінгвокультурний підхід до вивчення мовного коду.

2. Зв'язок об'єктивної дійсності, мови, свідомості, культури.

3. Концептуальна, мовна та ціннісна картини світу: співвідношення понять.

4. Культурний концепт як одиниця комплексного вивчення мови, свідомості й культури.

5. Підходи до визначення концепту, його структура та типологія.

6. Ключові концепти британської картини світу.

7. Домінанти американської культури.

8. Поняття антропологічної культури та її вплив на комунікацію. Ціннісно-орієнтаційний профіль культури.

Тема 5. Вербальний / мовний код у комунікації:

	<p>лінгвоструктурний підхід.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Мовний код та об'єктивна дійсність: механізми пристосування. 2. Поняття референції та пропозиції. 3. Одиниці організації мовного коду в комунікації: дискурс, мовленнєвий жанр, текст, мовленнєвий акт. 4. МОВЛЕННЄВИЙ АКТ (МА) як недискретна одиниця організації мовного коду в комунікації: Визначення та структура МА; Типологія МА; Перформативи; Непрямі МА. <p>Тема 6-7 Persona loquens (мовна особистість) як суб'єкт вербальної комунікації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Структура persona loquens/комуніканта як учасника комунікативного процесу. <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Комунікативний складник. 1.2. Соціометричний складник. 1.3. Психологічний складник. 1.4. Соціоінтерактивний складник. 1.5. Мовний складник. 1.6. Мовленнєво-риторичний складник. 1.7. Національно-культурний складник. 2. Комунікативний паспорт <i>persona loquens</i> /<i>homo loquens</i>. <p>Тема 8. Дискурс як глобальна одиниця організації мовного коду в комунікації.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дискурс як глобальна одиниця організації мовного коду в комунікації та компонент структури комунікативного акту. Дискурсивний «переворот» у сучасному мовознавстві. Визначення дискурсу: дискурс як «розмита» категорія. Підходи до вивчення дискурсу. 2. ТЕКСТ як результат і одиниця комунікації. Визначення поняття <i>текст</i>. Дискурс і текст: співвідношення понять. Ознаки та категорії тексту. 3. Значення тексту для людини. Патогенний текст. <p>Тема 9. Комунікативна поведінка та комунікативні ресурси.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Дайте визначення комунікативної поведінки. 2. Чому категорії комунікативної поведінки розглядаються в етнокультурному аспекті? 3. Що таке комунікативні стратегії? 4. Які існують комунікативні тактики? 5. Що таке «індикація метакомунікативних стратегій»? <p>Тема 10. Комунікативна взаємодія, її типи. Лінгвопрагматика.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Закони та правила комунікативної взаємодії. 2. Проблема зразків мовної комунікації. 3. Мовленнєві жанри. Лінгвістична генетологія. 4. Паравербальні засоби мовної комунікації.
<p>Критерії оцінювання роботи студентів</p>	<p>- усний контроль (індивідуальне опитування при обговоренні теоретичних і практичних питань на семінарських заняттях);</p>

	<ul style="list-style-type: none"> - письмовий контроль (самостійні та контрольні роботи, виконання письмових самостійних завдань, укладання тематичних глосаріїв); - тестування.
Політика курсу	<p>Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за 100-бальною (рейтинговою) шкалою ЕКТС (ECTS), національною 4-х бальною шкалою («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») і вербальною («зараховано», «не зараховано») системами.</p>
Інформаційне забезпечення	<p>1. American Rhetoric: Full text, audio, and video database of the 100 most significant American political speeches of the 20th century, according to 137 leading scholars of American public address. – Режим доступу: https://www.americanrhetoric.com/</p> <p>2. What is Communication? What is Theory? Video – Режим доступу: http://www.youtube.com/watch?v=5AZb8MJyBJU&feature=related</p> <p>3. Explained: Grice's Cooperative Principle VIDEO – Режим доступу: http://www.youtube.com/watch?v=YRMgGCNKijM</p>
Матеріально-технічне забезпечення	<p>1. Семенюк О.А., Паращук В.Ю. Основи теорії мовної комунікації. Київ: Академія, 2010. 240 с.</p> <p>2. Бацевич Ф. С. Основи комунікативної лінгвістики. Київ: Видавничий центр «Академія», 2004. 344 с.</p> <p>3. Манакін В.М. Мова і міжкультурна комунікація. К.: Видавничий центр Академія, 2012. Розділ 2. Картини світу і концептосфери. с. 63-123с.</p> <p>Голубовська І.О. Етнічні особливості мовних картин світу: Монографія. К.: Логос, 2004. 284 с.</p> <p>Зернецький П.В. Хто я? Який я? Антропологічні, психологічні та мовленнєві типи особистості. <i>Іноземні мови</i>. 2004. С. 164-176.</p> <p>Мартинюк А. П. Словник основних термінів когнітивно-дискурсивної лінгвістики. Х.: ХНУ імені В.Н.Каразіна, 2011. – 196 с.</p> <p>Паращук В.Ю. Комунікативний паспорт homo loquens. <i>Наукові записки</i>. Вип. 59. Серія : Філ. науки (мовознавство). Кіровоград РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2005. С. 135-145.</p> <p>Паращук В.Ю. Вербальний контакт: механізми взаємодії мовців. <i>Наукові записки</i>. Вип. 53. Серія : Філ. науки (мовознавство). Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2004. С. 117-129.</p> <p>Основи мовної комунікації: Конспект лекцій та дидактичний матеріал для студентів лінгвістичних спеціальностей. – Черкаси: ЧІТІ, 2001.</p> <p>Почепцов Г.Г. Теорія комунікації. – Київ: Спілка рекламистів України, 1996.</p> <p>Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика. Напрями та проблеми. – Полтава, 2008.</p> <p>Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації. – К., 2010.</p> <p>Bonvillain, Nancy. Language, Culture, and Communication. 3rd Edn.- Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall Inc, 2000. 404 p.</p>

Lakoff G., Johnson Mark L. The Metaphorical Structure of Human Conceptual System / George Lakoff, // Cognitive Science. 1980. N.4. P.195-208.

Parashchuk V.Yu. English “conversational routines”: speech act knowledge as part of an EFL teacher intercultural competence. *Наукові записки*. Випуск 96(2). Серія: Філологічні науки (мовознавство): У 2 ч. Кіровоград: РВВ КДПУ ім.В.Винниченка, 2011.